

Ulaştırma ve Lojistik Ulusal Kongresi

26-27 Ekim 2017, İstanbul

<http://www.ulk.ist/>

Algılanan Yolsuzluk İle Dış Ticaret ve Doğrudan Yabancı Yatırım Arasındaki İlişkinin Uluslararası Endeksler Bağlamında Ekonometrik Analizi

Öz

Büşra Gezikol

Arş. Grv.
Sakarya Üniversitesi
bgezikol@sakarya.edu.tr

Hakan Tunahan

Doç. Dr.
Sakarya Üniversitesi
htunahan@sakarya.edu.tr

İlk zamanlarda sadece siyasi ve bürokratik anlamda ele alınan yolsuzluk kavramı zaman içerisinde farklı yapılara sirayet etmiştir. Birçok alana yayılan yolsuzluk ile işletmelerin, yatırımcıların hatta toplumdaki vatandaşların yolsuzluk yapma ya da yolsuzlukla karşılaşma ihtimali de ortaya çıkmıştır. Bu yayılma nedeniyle yolsuzluk zamanla ülkelerde ekonomik açıdan da sorunlara neden olmuştur. Yolsuzluğun ekonomik yapıları etkilemesinin yanı sıra ekonomik yapıların da yolsuzluğa etki etmesi öngörülmektedir. Bu bağlamda ekonomik gelişme ve ilerlemelerin, yolsuzluğu engelleyebilen bir fırsat olarak değerlendirilmesi de söz konusu olabilmektedir. Yolsuzluğun tarihsel süreçte ekonomik bir soruna dönüşümünün, bununla birlikte dış ekonomik ilişkilerin (dış ticaret ve doğrudan yabancı yatırım) yolsuzluk üzerinde yarattığı etkilerin ortaya çıkarılması çalışmanın amacını oluşturmaktadır. Bu amaç doğrultusunda algılanan yolsuzluğu ölçmek amacıyla kullanılan ICRG-Corruption (International Country Risk Guide) ve CPI (Corruption Perception Index) endeksleri ile dış ticaret ve doğrudan yabancı yatırım ilişkisi panel veri analizi ile değerlendirilmektedir. Analiz kapsamında ülkeler, Dünya Bankası'nın 2017 gelir sınıflamasına göre dört temel kategoride değerlendirilmektedir. Zaman ve veri eşleşmesi sorunu nedeniyle yolsuzluk endeksleri farklı zaman dilimi çerçevesinde oluşturulan iki farklı model ile analiz edilmiştir (ICRG 1995-2015 / CPI 2003-2015). Analiz sonucunda; hem ICRG hem de CPI endeksleri için kurulan modellerin anlamlı olduğu görülmüştür. ICRG endeksi için kurulan modelde düşük gelirli ülkelerde anlamlı bulunmuştur. Bu ülkelerde, ihracatın artması, yolsuzluğun artmasına neden olmaktadır. Buna ek olarak, CPI endeksi için kurulan model, düşük-orta ve yüksek-orta gelirli ülkelerde anlamlı bulunmuştur. Düşük-orta gelirli ülkelerde ithalatta artış yolsuzluğa neden olurken, ihracatta artış orta-yüksek gelirli ülkelerde yolsuzluğa neden olmaktadır. Gümrük vergilerinin etkisini değerlendirmek için 2003-2015 döneminde kategorize edilmeyen 60 ülke için kurulan ICRG ve CPI modelleri de önemli sonuçlar ortaya koymaktadır. Her iki modelde de ihracatın artmasının yolsuzluğu azalttığı, gümrük vergilerindeki artışların ise yolsuzluğu arttırdığı görülmektedir. Böylelikle ticari açıklık yolsuzluğu engellerken; ticareti zorlaştıran gümrük vergisi artışı gibi

unsurlar yolsuzluğu arttırmaktadır sonuçlarına varılmaktadır. Önceki araştırmalardan farklı olarak, ICRG endeksinin alt indeksi olan yolsuzluk değişkeninin kullanılması, ülkelerin gelir kategorileri ile ele alınması, bu çalışmanın özgün yönleri olarak değerlendirilebilir.

Anahtar Kelimeler:

Yolsuzluk, Panel Veri Analizi, Uluslararası Ticaret, Doğrudan Yabancı Yatırım